

69. Maanantaina 20 päivänä kesäkuuta 1994

kello 19.40

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa 2199

Hallituksen esitys n:o 104
Toivomusaloitteet n:ot 163 ja 172
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 17

2) Ehdotus laiksi kansaneläkeläisissä säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995 2201

Hallituksen esitys n:o 105
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 18

3) Ehdotus laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta 2210

Hallituksen esitys n:o 107
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 16

4) Ehdotukset laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain 6 §:n muuttamisesta 2211

Hallituksen esitys n:o 69
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 15

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 104
Toivomusaloitteet n:ot 163 ja 172
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 17

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 17. Ensinnä käsitellään asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Yleisön pyynnöstä vielä kerran perusasiat hallituksen esityksestä, koska saattaa olettaa, että ne hallituspuolueiden edustajat, jotka nyt ovat vaivautuneet paikalle, eivät tiedä, mitä täällä viimeisen melkein neljän tunnin aikana on keskusteltu. Hallitus aikoo viedä työeläkeindekseistä suurimman osan ensi vuoden korotuksista pois.

Tänä päivänä ei vielä tiedetä, mikä oikean indeksikorotuksen pitäisi olla — se vahvistetaan vasta marraskuussa — mutta ennakoarvioiden mukaan eläkkeitä ja sairauspäivärahoja, vanhempainrahoja ja kaikkia TEL-indeksiin sidottuja etuuksia tulisi korottaa ensi vuoden alusta

4,9 prosentin verran. Mutta hallitus esittää, että korotus olisi vain 1,5 prosenttia, siis 1,8 miljardia markkaa leikattaisiin työeläkkeiden indeksikorotuksista ensi vuonna. Tätä vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää eläkeläisten ryöväyksenä, jos asia sanotaan suoraan ja sillä nimityksellä kuin kuuluu ja mitä viime istunnossa oppositio käytti varsin laajasti.

4 000 markan työeläkkeessä, johon tulee pelkkä kansaneläkkeen pohjaosa päälle, eläkeläispuolisilla tämä merkitsee noin 145 markan menetystä kuukaudessa ja yksinäisellä eläkeläisellä tilanne on melkein sama. Ministeri Viinanenkaan ei varmaan tiedä, että marginaaliveroprosentti eläkeläisillä muistaakseni noin 4 200:n ja reilun 5 000 markan välillä on kaikkein suurin eli melkein 70 prosenttia. Eläkeläispuolisilla on suuri marginaaliveroprosentti ja yksinäisillä eläkkeensaajillakin näissä tuloluokissa melkein 70 prosenttia. Se on täysin kohtuuton marginaaliveroprosentti näin pienissä tuloissa. Luulenpa, että tämän salin edustajistakaan suurin osa ei ole koskaan tätä seikkaa havainnut.

Kun luvassa olevasta korotuksesta suurin osa leikataan, se tarkoittaa sitä, että siitä jäljelle jäävästä jää vain noin kolmasosa käteen. Juuri sen vuoksi nämä indeksikorotukset ovat näinä aikoina eläkeläisille aivan elintärkeitä. Pienituloisten eläkeläisten verotus kansaneläkkeen sairausvakuutusmaksua alentaen ja ylimääräiset maksut poistaen pitäisi tietysti toteuttaa ensi vuoden alusta.

Toinen asia, mikä sisältyy hallituksen esitykseen, on se, että eläkkeen perusteena oleva palkka ja päivärahojen perusteena oleva palkka on tänä vuonna ensimmäisen kerran pienempi kuin todellinen bruttopalkka. Tänä vuonna näistä palkoista on tehty 3,5 prosentin vähennys, ennen kuin eläkepalkka on määritelty ja päivärahojen perusteena oleva palkka on määritelty. Ensi vuodeksi hallitus aikoo esittää tätä vähennystä nostettavaksi 4,5 prosenttiin. Tämä merkitsee päivärahoissa lähes 4 prosentin heikennystä. Tämä on erittäin ovela temppu, jolla on pystytty päivärahojen ja myös tulevien eläkkeiden tasoa heikentämään niin, että eläkeläiset ja päivärahojen saajat vasta kun he rupeavat päivärahan maksulappua katsomaan, miten päiväraha on laskettu, huomaavat, mitä on tehty.

Me ehdottomasti vastustamme näitä esityksiä. Tulemme yksityiskohtaisessa käsittelyssä, arvoisa puhemies, esittämään jokaisen pykälän osalta erikseen, että nämä heikennykset poistetaan, jotta saisimme edes jotkut, jos emme koko-

naan saa näitä hylätyiksi, osan näistä ryhmistä pelastetuiksi.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen varmaan tietää, minkä vuoksi ja minkä sopimusten perusteella tämä lakiesitys tänne on tuotu. Tämä on hyvin härskiä ja törkeä esimerkki siitä, mitä tapahtuu, kun eduskunnan yli kävellään, kun työmarkkinajärjestöt ja hallitukset sopivat eduskunnan yli asioista.

Minä sanon sellaisen asian, että jos tämä talo joskus saisi tehdä omat päätöksensä, ilman että siihen ulkopuoliset puuttuvat, täällä tehtäisiin paljon tärkeämpiä ratkaisuja. Oletteko te valmiit suostumaan siihen — toivottavasti olette — että meidän TEL-maksumme nousee vuoden alusta. Minulle se kyllä sopii. Ei se siihen liity, miten minä äänestän tai mitä minä en äänestä. Tämä on se, mitä te vasemmistossa koko ajan korostatte. Te antaudutte aina työmarkkinajärjestöjen edessä ja tässä on nyt tulos: heikot kärsivät.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä kannattamaan ed. Stenius-Kaukonen muutosehdotuksia, jotka merkitsevät käytännössä samaa kuin kolmannessa käsittelyssä tuleva hylkäysehdotus eli nykyinen laki jää voimaan ja indeksit astuvat voimaan täällä päinvastoin kuin ed. Ukkola antoi ymmärtää. Kysymys on todella rahassa erittäin suuresta asiasta. Se merkitsee lähes 2,5 miljardin markan summaa eläkeläisille; saavatko he tämän ensi vuoden alusta, ratkeaa nyt juhannuslahjana hallituspuolueiden osalta tässä äänestyksessä tai kolmannen käsittelyn äänestyksessä.

Kysymys on 1,1 miljoonasta eläkeläisestä ja työttömyyspäivärahan saajista, joihin TEL-indeksin 1,5 prosentin korotus kohdistuu. Jos se toteutetaan täysimääräisesti, silloin runsaat 1,5 miljoonaa ihmistä tulevat ensi vuoden alusta saamaan yhteensä noin 2,5 miljardia markkaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 1 § poistetaan, mikä tar-

koittaa sitä, että työeläkkeisiin ei tehdä hallituksen esittämää indeksileikkausta.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 52. (Ään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2—4 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 1 § poistetaan, mikä tarkoittaa, että eläkepalkkaan ja päivärahan perusteena olevaan palkkaan ei tehdä 4,5 prosentin vähennystä, jos pykälä poistetaan.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 52. (Ään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 ja 3 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 105

Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 18

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 18. Ensimmäisen kerran asiaa yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Tämä esitys pitää sisällään kansaneläkkeiden indeksileikkauksen ja kaikkien niiden etuuksien, kuten hoitotukien ja vammaistukien, leikkauksen — niiden etuuksien, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin. Pelkkä pohjaosa tänä päivänä on 437 markkaa ja hallituksen esityksen mukaan ensi vuonna pohjaosa tulee olemaan vain 446 markkaa. Siis korotukseksi jää 9 markkaa, kun se muuten olisi ollut 16 markkaa. Erotusta 7 markkaa. Koska kansanedustajat eivät tiedä, minkä suuruisia kansaneläkkeet ovat, voin kertoa, että tällä hetkellä ensimmäisen kuntaryhmän yksinäisen eläkkeensaajan täysi kansaneläke on 2 479 markkaa ja että tähän tulee vain 60 markan korotus eli 40 markkaa nämä pelkkää kansaneläkettä saavat menettävät. Pienin kakkoskuntaryhmän eläkeläispuolison täysi kansaneläke on vain 2 083 markkaa ja tästäkin korotuksesta viedään 34 markkaa niin, että ensi vuonna kakkoskuntaryhmän kansaneläke eläkeläispuoliselle on vain 2 125 markkaa.

Näin pienillä eläkkeillä joutuu tulemaan toimeen tällä hetkellä 143 000 suomalaista eläkeläistä. Näistä merkittävä osa on vielä nuoria syntymästään saakka vammaisia, ja vastaavasti

kaikkein vanhimmat ikäluokat tietysti saavat pienimpiä eläkkeitä. Ei ole oikein, että näin pienistä eläkkeistä viedään indeksikorotukset, eikä ole oikein, että kaikista niistä eläkkeistä, joissa on kansaneläkkeen lisäosa, indeksikorotukset viedään.

Tulemme ehdottamaan yksityiskohtaisessa käsittelyssä, että jokaisesta pykälästä erikseen äänestetään, jotta hallituksen huono esitys voidaan kumota.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Paitsi kansaneläkkeitä tämä koskee myös perhe-eläkeitä, rintamasotilaseläkkeitä, ulkomaille maksettavia rintamalisästä annetun lain, eläkkeensaajan asumistukilain, lapsenhoidon kotitukilain ja vammaistukilain perusteella maksettavia etuuksia. Kaikki nämä vähällä rahalla käytännössä toimeentulevat ihmiset joutuvat ensi vuoden alusta saamaan tässä juhannuksen alla hallituspuolueilta lahjan, jossa yli 300 miljoonaa markkaa näiltä ihmisiltä viedään, ellei eduskunta toisin päättä. Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä kannattamaan sitä, että nämä pykälät poistetaan.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Haluan keskustalaisten läsnäollessa todistaa, mitä jo ensimmäisessä käsittelyssä totesi eli että kyllä ministeri Viinanen on vahva mies. Hän on pystynyt siihen, mihin kukaan muu ei ennen eli hirttämään Santeri Alkion. Eihän ole enää keskustan köyhän asian puolustamisesta jäljellä mitään, kun te olette pelkkää kansaneläkettä saavienkin indeksia huonontamassa, niin kuin te nyt olette tekemässä. Tässä on jotakin aivan erikoista.

Esimerkiksi Lapissa tämä tietää 40 markan menetystä sille, joka siellä pelkkää kansaneläkettä saa. Joku voi sanoa, että se on pieni summa, mutta niille, jotka saavat näin pieniä tuloja, se on merkittävä rahasumma. Sitä paitsi minä muistutan esimerkiksi keskustan uutta varapuheenjohtajaa Maria Kaisa Aulaa, että te vannoitte Lapin eläkeläisten kokouksessa tuhannen ihmisen edessä, että eläketarkistus ensi vuoden alussa tulee täysimääräisenä ja vielä niin, että takautuvasti korjataan ne menetykset, joita näihin indeksiin on huononnuksina tehty. Muistatteko ed. Aula? Te vannoitte ja vakuutitte Lapin eläkeläisille, että kaikki tulee se, mikä kuuluukin, ja nyt tehdäänkin aivan toisin.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Nordman

ensimmäisessä käsittelyssä toi esille sen toiveen, että kolmas käsittely näistä esityksistä jätettäisiin syksyyn. Hallituspuolue kokoomuksen edustajat ja myös keskustan edustajat vetoavat ministeri Viinaseen, että hänen käskystään nämä esitykset pitää nyt käsitellä loppuun. Toivoisin, että ministeri Viinanen vastaisi, miksi eläkeläisiltä tämä melkein 3 miljardin markan leikkaus on nyt tässä juhannuksen alla tehtävä.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Kyllä minä olen käsenyt viedä tämän lain läpi, mitä liukkaammin sitä parempi. On valitettavaa, että sitä indeksia ei kokonaan pysty jäädyttämään yksinomaan siitä syystä, että meillä ei ole rahaa indeksitarkistuksia tehdä. Toivon, että nyt vakavasti lopetetaan venkoilu näiden säästölakien kanssa, koska korkokehitys on eräs sellainen tekijä, joka tulee rankaisemaan kaikkia velallisia erittäin raskaasti, paljon enemmän kuin tämä indeksi kansanaan merkitsee. Se on epävarmuustekijä, jos se syksyyn lykätään, eikä se homma tule kuin hankalammaksi. Me joudumme leikkaamaan entistä enemmän, ja väitän, että syksyllä on puremista niiden säästölakien kanssa ihan tarpeeksi, mitä tänne tulen kiikuttamaan.

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Viinanen jo hyvin pitkälle vastasi ed. Stenius-Kaukoselle. Vielä omalta osaltani lisää, että totta kai me hallituspuolueiden eduskuntaryhmissä kannamme, toisin kuin oppositiossa, vastuuta maan talouden kokonaistilanteesta ja ymmärrämme, miten kielteinen signaali eduskunnan piirissä tässä tilanteessa olisi se, että eduskunta ei kykenisi näistä jo hyvissä ajoin annetuista säästölaeista tekemään päätöstä tämän kevään aikana. Tältäkin osin päätöksenteko siirtyisi syksyyn antaen aivan tarpeettomia vääriä signaaleja eduskunnan aikomuksesta ja tahdosta noudattaa sitä välttämätöntä säästäväisyyttä, mitä tämä aika edellyttää.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskowitz kyllä kertoikin, miten kokoomus kantaa vastuuta. Te kannatte vastuuta pienituloisten eläkeläisten kustannuksella. Se on teidän tapanne hoitaa maan asioita, samanaikaisesti kun tämä hallitus on syytämässä vähintään pari sataa miljoonaa markkaa LSO:n tukemiseen, kun me tiedämme, että syksyllä ministeri Viinaseenkin taskun pohjalta kyllä löytyy

rahaa siihen kansalliseen tukipakettiin. Me emme tiedä, kuinka paljon sitä lopulta tulee täällä olemaan. Sinne löytyy rahaa. Sosiaaliturvaa, ministeri Viinanen, teidän taskunne eivät ole silloin tyhjä, mutta nyt kun on kysymys pienituloisimpien eläkeläisten 300 miljoonasta markasta, niin ministeri Viinanen levittelee täällä taskun pohjiaan ja sanoo, että meillä ei yksinkertaisesti ole tähän varaa, se on pakko tehdä. Ministeri Viinanen, ei ole pakko tehdä mutta te haluatte tehdä sen. Siitä tässä on kysymys. Te haluatte tehdä tämän.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Nyt otetaan rahaa pelkkää kansaneläkettä saavilta, ja käytän tämän puheenvuoron tietoisesti tässä vaiheessa. Nyt ovat kyseessä kaikkein pienituloisimmat ihmiset tässä maassa, joiden indeksitarkistusta heikennetään. Siis köyhimmiltä ihmisiltä otetaan nyt rahaa. Että ministeri Viinanen vie sitä, että ed. Zyskowiec kannattaa innolla, en ihmettele yhtään, mutta miksi keskusta on mukana? Miksi te olette kurittamassa niitä, jotka teitä kannattavat? Pelkkää kansaneläkettä saavia on 150 000, ja erittäin suuri osa heistä on kannattanut ainakin tähän saakka keskustaa. Kokoomuksen linja on selvä, mutta miksi keskusta kulkee nyt tuossa Viinasen narussa? Sitä en ymmärrä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korkokehitys on ollut huolestuttava, niin kuin ministeri Viinanen sanoi. Mutta miksi hallitus rankaisee pienituloisia eläkeläisiä oman hapuilunsa seurauksista? Hallitus on itse ollut horjuva, hapuileva ja erimielinen, ja se on sillä aiheuttanut korkopiikin. Sen EUratkaisuja on saatu odottaa. Sijoittajat odottavat hallitukselta päämäärätietoista politiikkaa, mutta suomalaiset kansaneläkeläiset eivät ole tehneet markkinoille vahinkoa. Jos hallitus ensin panisi omat rivinsä kuntoon, ennen kuin se ryhtyy eläkeläisiä rankaisemaan. Korkokehitykseen ministeri Viinasen on turha vedota tässä asiassa.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun kuunteli ministeri Viinasen äskeisen puheenvuoron, tuli mieleen kysymys, onko tämä lainkaan se sama mies, ministeri Viinanen, joka miltei hampaat irvessä täällä muutamia kuukausia sitten vaati, että suurituloisille ulkomaalaisille johtajille on myönnettävä verohelpotus, vaati, että presidentin palkkaa on korotetta-

va, presidentin eläkettä korotettava, presidentin edustusmäärärahoja korotettava. Hän sanoi silloin, että tämä on pikku juttu ja näin on tehtävä, ja sama mies, joka kaiken aikaa Ahon hallituksessa on tehnyt työtä sen puolesta, että sata Suomen suurituloisinta on voinut kasvattaa käteen jäävää tuloaan noin 200 000 markalla kolmen vuoden aikana, kaksi ensimmäistä Ahon hallitusvuotta ja edellinen Holkerin hallituksen viimeinen vuosi mukaan lukien.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä se on juuri sama mies, ministeri Viinanen. Me tiedämme kyllä, minkä sortin mies hän on, ja on erittäin hyvä, että ministeri Viinanen nyt lopultakin suostui vastamaan ja tuomaan esille ne kaikki suunnitelmat, mitä hänellä on heikentää kaikkein pienituloisimpien ihmisten toimeentuloa.

Me kävimme melkein neljä tuntia keskustelua näistä molemmista hallituksen esityksistä. Jos ministeri Viinanen olisi silloin vaivautunut kuuntelemaan, mitä täällä puhuttiin, ministeri Viinanen kyllä viuhahti täällä mutta poistui kuuntelematta, mitä sanottiin; me nimenomaan oppositiosta toimme esiin huolestamme kansantalouden koko tilasta. Me totesimme, että viiden markan suutarille sattuu satasen virhe, lainaten edellisen kansliapäällikkö Heikki S. von Hertzenin käyttämää osuvaa kuvausta siitä, mikä on tämän hallituksen politiikka.

Juuri tämä hallitus — ja nimenomaan ministeri Viinasen toimiessa pääsuutarina — on aiheuttanut sen, että vaikka hallitus mukamas kuvittelee saavansa säästöjä aikaan, menot ovat paljon suuremmat toisaalla, ja samanaikaisesti se on johtanut kansantalouden epävarmuuden tilaan, joka on merkinnyt viime päivien korkojen nousua.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansaneläkkeen täysi indeksikorotus ei todellisuudessa lisää valtion menoja. Kun ottaa huomioon, että se lisää ostovoimaa, vähentää asumistukimenoja, vähentää toimeentulotukimenoja, koska se kaikki raha, minkä kansaneläkkeen varassa oleva ihminen saa lisää, se tulee kaikki kulutukseen. Mitä nyt vähän pieni kirsturahoja säästellään. Se pieneltä osaltaan lisää ostovoimaa. Ainakin eläkeläiset korotuksen verran ostaisivat lapsilleen ja ennen kaikkea lastenlapsilleen tavaroita. Luulen, että se omalta osaltaan olisi pieni signaali siitä, että myös kaupan pyörät alkaisivat pyöriä.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Kyllä suhteellisuudentaju pettää, jos verrataan ed. Laineen näitä muutamia pieniä uudistuksia ja muutoksia, joita on esitetty. Ei niillä eläkkeiden korotuksiin ole mitään vaikutusta. Keskeistä on kuitenkin se, että näilläkin leikkauksilla pyritään huolehtimaan siitä, että ylipäätään pystytään jatkossa eläkeläisille mak samaan kansaneläkkeitä ym. etuuksia.

On aika tyrmistyttävää todeta, että tämän kolmen vuoden harjoituksen jälkeen, vieläkin tässä salissa ei tajuta minkälainen tulevaisuus maalamme velkakehityksen myötä on. On parempi ottaa lusikka ajoissa kauniiseen käteen, ettei ajauduta tilanteeseen, jossa joudutaan todella romuttamaan ne sosiaaliset etuudet, joita tässä maassa sentään varsin hyvällä tasolla on jäljellä. Olisin kuvitellut, että tämän päivän kuluessa neljässä tunnissa sanainen arkku olisi jo tyhjennetty, ettei turhaa tarvitse louskuttaa tätäkään iltaa täällä.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä innostuneessa keskustelussa saattaa unohtua pääasia. Pääasiahan on se, että esitetään korotettavaksi kansaneläkkeitä 2 prosentilla ja työkyvyttömyyseläkkeitä 1,5 prosennilla. Nämä ovat kaikki korotuksia, ja se tarkoittaa myös sitä, että nämä korotukset vastaavat liki sitä samaa, mitä tämän vuoden aikana keskimäärin ottaen palkkarintamalla korotuksia on tehty. Ei tätä pitäisi ajatella toki sillä tavalla, että ensin ajatellaan, että pitäisi odottaa ja saada korotettua 10 prosentilla tai jollakin muulla prosentilla, ja sitten lasketaan tappioksi, että näin paljon tuli otetuksi pois, kun ei korotettukaan, mitä aiottiin. Eihän tällaisella logiikalla ole mitään pohjaa.

Ed. Riihijärvi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on syytetty valtiovarainministeri Viinasta, mutta hän toteuttaa vain sitä hallituksen politiikkaa, joka unohtaa täydellisesti sen, että kansantalouden kokonaisuuteen kuuluu se, että kaikki ovat mukana tässä elämän pyörteessä ja jokainen tulee mahdollisimman pitkälle omillaan toimeen.

Kaikki tämä, millä kansaneläkettä pienennetään: SMP:hän aikanaan lähti ja joutui lähtemään hallituksesta kansaneläkkeen IV-vaiheen vaatimuksen takia, mitä ei ole vieläkaan pystytty toteuttamaan ja nyt vielä huononnetaan siitäkin. Tämä on täysin törkeää, on turha puhua isänmaallisuudesta sellaisten puolueiden, jotka eivät

pidä huolta kaikkien kansalaisten yhteisestä hyvinvoinnista ja toimeentulosta. Nämä ovat törkeitä loukkauksia niitä kansalaisia kohtaan, jotka ikänsä ovat tehneet kovasti työtä, mutta eivät kuulu minkään työeläkejärjestelmän piiriin. Tästä ei ole mistään almuista kysymys, vaan ansaitusta eläkkeen tarkistuksesta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kysyisin, että onko tämä se sama Viinanen, joka on sanonut, että "mitä merkitystä sillä on, mitä se maksaa, kunhan vain pääsemme EU:n jäseneksi". Tällä perusteella näyttää siltä, että ministeri Viinanen on valmis ottamaan ulkomailta 10 miljardia markkaa lisää lainaa ulkomaille tapahtuvia maksusuorituksia varten ja EU-jäsenyyden Suomessa aiheuttamia kustannuksia varten.

Mutta kun on kysymys siitä joukosta, joka on Suomessa puolustanut isänmaata ja suorittanut jälleenrakennustyön ja maksanut sotakorvaukset ja luonut hyvän sosiaaliturvajärjestelmän, nyt tämä joukko ollaan unohtamassa. Hallituspuolueet ovat eläkejärjestelmää selvästi heikentäneet. Kyllä toivoisin, että tämä asia tulisi huomioiduksi myös, kun seuraavia eduskuntavaaleja käydään. Hallituspuolueet ovat nyt ottamassa pois nämä eläkkeiden indeksitarkistukset.

Haluaisin vielä esittää, että koko sen ajan, kun tätä asiaa on julkisuudessa käsitelty, eli kun eläkeläiset ovat joutuneet hallituksen hyökkäyksen kohteeksi, markkinavoimat ovat reagoineet siihen sillä tavalla, että korot ovat nousseet. Koko ajan, kun tästä asiasta on puhuttu, korot ovat nousseet. Tältä osin ministeri Viinanen näyttää toteuttavan aivan väärää politiikkaa.

Ed. Muttilainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ja hallituspuolueen kansanedustajat haluavat antaa sellaisen kuvan, että eläkkeitä on kerta kaikkiaan pakko leikata, ja suorittavat samalla sellaista vastakkain asettelua, joka ei ole järkevää. Ongelmana on ennen kaikkea suuri työttömyys, ja ongelman vuoksi meidän tulomme eivät kerry siten kuin ne normaalioloissa kertyisivät. Hallitus haluaa antaa nyt sen kuvan, että tämän perusteella joudutaan leikkaamaan eläkkeitä. Ellei näin tehdä, korot nousevat. Se ei voi olla totta. Hallituksen omat toimet vaikuttavat aivan varmasti enemmän kuin se, että jos nyt erittäin pientä eläkettä saavien indeksikorotukset toteutetaan oikeudenmukaisina.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä olen samaa mieltä kuin oppositio siitä, että tilanne on hankala. Näiden lakien perusteella nimenomaan kansaneläkeläisten toimeentulo painuu toimeentulominimin alapuolelle.

Minä annankin teille yhden neuvon. Ehdottaakaa, että äänestetään laki lepäämään yli valtiopäivien. Eikös meillä ole perustuslaissa ollut sellainen pykälä olemassa, vai tulikohon vuonna 1992 kesäkuun 16 päivänä myytyä jostakin pienestä ponnesta tämä ainoa keino, jolla te voisitte nyt tässä vaiheessa puolustaa köyhän ihmisen asemaa? Ainoastaan SMP:n kuusi edustajaa ja ed. Laine ja ed. Tennilä vasemmistoliitosta ja ehkä ed. Seppänen ja ed. Laakso vastustivat lakia, jolla lepäämäänjättämässään poistettiin. Nyt se on edessänne. Turha on marista, kun olette myyneet vuonna 1992 köyhän asian yhdestä ed. Helteen ponnesta sen takia, että saisitte soittaa ilman vastuuta suutanne eduskunnassa nyt, kun sitä todella tarvittaisiin. (Ed. Gustafsson: Demokratia on tällaista!) — Tämä on kylmä totuus, ed. Gustafsson.

Minulla on täällä kaikki päivämäärät, kaikki lakipykälät, kuinka tämä tapahtui silloin aikoinaan. Varoitettiin esimerkiksi SMP:n taholta, että älkää menkö tekemään sitä, jossakin vaiheessa tarvittaisiin tätä lakia. Vai onko, ed. Stenius-Kaukonen, Aamulehden yleisönosastossa oleva kirjoitus totta, mitä joku Lavikainen siellä kirjoitteli tästä asiasta? Vastatkaa nyt seuraavassa puheenvuorossa.

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistuttaisin vaikkapa ed. Tennilää ja ed. Stenius-Kaukosta, jotka kaikkein tunnepitoisimpia puheenvuoroja käyttävät, että sillä ideologialla, jota te edustatte, ja niillä konsteilla, joita te olisitte myös Suomessa halunneet käyttää, itäisessä naapurissamme on luotu sen tason sosiaaliturva, että siellä eläkeläiset kulkevat kerjuulla. Nyt sentään suoritetaan pieni korotus eläkkeisiin. Menkää itseenne silloin, kun puhutte tuollaisia kuin tänäänkin on kuultu.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eipä mennyt hukkaan, kun haastoin ministeri Viinasen keskusteluun. Ministeri Viinasen laskutaito on ruostunut valtiovarainministeriössä, vaikka hän vasemmalla kädellä yrittää laskutoimituksia tehdä nopeasti. Ed. Laine otti esimerkin, että

sata suurituloisinta on saanut noin 200 000 markan nettotulon lisäyksen. Ministeri Viinanen, se on varmaan 20 miljoonaa markkaa. Jos annettaisiin 40 markan kuukausikorotus pienituloisimmille eläkeläisille, melkein 50 000 eläkeläistä saisi tämän korotuksen; se olisi 34—40 markkaa niille, jotka saavat pelkkää kansaneläkettä. Noin 50 000 eläkeläistä saisi sen pienen vaatimattoman korotuksen, joka heille kuuluisi, jos sadalle suurituloisimmalle ei olisi annettu niitä verohelpotuksia, joita ministeri Viinanen on jakanut.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä puolestani haluan sanoa kiitokset hallitukselle siitä, että lopulta on tultu keskusteluun mukaan. Toki tiedoissa ja asenteissa on paljon toivomisen varaa. Jos te olisitte alun alkuun lähteneet keskusteluun opposition kanssa siitä, millä tavalla pitää kovina aikoina mennä yhteiskunnassa eteenpäin, olisi välttytty niiltä poroepukalomaisilta tempuilta, mitä nyt on tehty, jotka vähentävät kotimaista kysyntää, ovat epäsolidaarisia ja johtavat muutenkin huomattavasti epäviihtyisämpään yhteiskuntaan yksittäisten ihmisten kärsimysten lisäksi.

Haluaisin vielä todeta edelleen ed. Häkämiehelle, että en tiedä, kuinka hyvin kannattaa, vaikka ei kommunistien puoltaja tarvitse ollakaan, enää tuoda Neuvostoliiton aikoja mieleen. Kylähän nyky-Venäjältä näkee, miten eräiden ideologioiden mukaan hoidetaan sosiaalipoliittikkaa, jossa eläkeläiset ovat ilman tuloja ja lapset kerjäävät kaduilla. Mutta jos me hoidamme suomalaista sosiaalipoliittikkaa yhteisten pohjoismaisten demokraattisten periaatteiden mukaan, ihmisten taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet tulevat yhteiskuntajärjestyksen lisäksi kuntoon. Tätä me toivomme.

Ministeri Viinaselle haluaisin todeta, arvoisa puhemies, lopuksi sen, että onneksi hänen uhkauksiltaan taittavat kärjen tulevat vaalit. Kaikkea sitä pahaa ette ehdi tekemään, mitä nyt lupasitte.

Ed. Unttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Indeksileikkauksia on ajettu eteenpäin hyvin ristiriitaisin perusteluin. Esimerkiksi ed. Korva käydyssä keskustelussa viittasi siihen, että indeksin leikkaus olisi suunnilleen saman tasoinen kuin palkansaajien erilaiset ylimääräiset maksut. Mielestäni kuitenkin, mikäli tämän tyyppistä kehitystä halutaan indekseistä leikata, se täytyy tehdä niin, että indeksijärjestel-

mä seuraa tilannetta ajanmukaisesti, ei tällaisilla keinotekoisilla leikkauksilla, joissa perustelut ovat aina vaihtelevat.

Tällä hetkellä perusteluina on ollut seuraavuus, ja toisaalta on hyvinkin perusteltua epäillä, että tämä ei pidä paikkaansa. Kunnon laskelmia esitykselle sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole saanut, ja vaikka indeksileikkauksia on käsitelty useaan kertaan aikaisempinakin vuosina, yksikään toimikunta ei ole saanut aikaan selkeää esitystä, jolla eri indeksijärjestelmät saataisiin seuraamaan palkkakehitystä asianmukaisella tavalla, jolloin ei tarvitsisi tehdä tällaisia lakeja, joista tapellaan, mikä on niiden lopullinen merkitys palkansaajien ja eläkeläisten tuloerojen kehityksessä.

Kiinnittäisin lopuksi vielä huomiota siihen, että monet hallituspuolueiden edustajat ovat luvanneet, että tänä vuonna toteutettu eläkeleikkaus on viimeinen. Nyt näiden esitysten myötä ollaan pettämässä lupauksia eläkeläisille. Tämä on mielestäni epärehellistä politiikan tekoa.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella anteeksiantamaton se sävy, jolla ed. Halonen ottaa esille tulonjakosian. On tunnustettava, että jatkuvasti eri väestöryhmät käyvät tulonjakotaistelua, ja tästä syntyy ihan väärä kuva, että ministeri Viinanen olisi leikkaamassa kaikki eläkeindeksit. Minulla on virallinen tilasto eläkkeen- ja palkansaajien tulokehityksestä tällä hallituskaudella. Vaikka ministeri Viinanen olisi halunnut tämän kehityksen leikata, niin voi sanoa, että kaikki alle 6 000 markkaa kuukaudessa eläkettä saavat ovat pärjänneet paremmin kuin palkansaajat. Se on keskustajohtoisen Eläketurvakeskuksen virallinen tilasto vuodelta 90—93. (Eduskunnasta: Onko se teidän oma tilastonne?) — Ei ole kuin Eläketurvakeskuksen virallinen tilasto.

Keskustelu menee nyt ihan liian kauaksi tosiasioista, mitä on tapahtunut, ja ihan väärä kuva syntyy siitä, että ministeri Viinanen olisi saanut kaikki asiat leikatuksi. Sitä me emme voi kiistää, ettei säästötoimenpiteistä tietyille eläkeläisryhmille esimerkiksi omavastuusuuden ja muiden korotusten takia olisi tullut suuria menoja. Mutta voidaan ajatella, että eläkeläisryhmä kokonaisuutena on myös vähiten velkaantunut. Jos otetaan verrattavaksi pienituloiset lapsiperheet, mielestäni keskustelussa heitä pitäisi taas kerran muistaa eikä niin populistisesti hakea pisteitä sellaisilla asioilla, jotka eivät pidä paikkaansa.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Yritin huutaa ministeri Kääriäistä takaisin. Minä en toivo mitään muuta kuin että myös muut ministerit kuin valtiovarainministeri ovat asian takana. Niin kuin ensimmäisessä käsittelyssä sanoin, sen verran täytyy antaa kiitokset, että ainoastaan ministeri Viinanen uskaltaa olla saalistuspolitiikan lakiesitysten takana eli hän myös puolustaa niitä. Toivon, että keskustan, RKP:n ja kristillisten ministerit myös sanovat, että he ovat näiden hallitusten esitysten takana ja pitävät lakia tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Te olette vain silmät pyöreänä ja pyöritätte käsiänne ja sormianne ja yritätte katsella, että lakiesitys saataisiin pian pois päiväjärjestyksestä. Tämä on teille hankala laki, mutta ottakaa jostakin vastuuta.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Kemppaiselle. Alle 81 000 markan vuosiansioissa palkansaajat ovat menettäneet tulopoliittisen selvitystoimikunnan mukaan 1 200 markkaa vuodessa, maanviljelijät 900 markkaa, muut yrittäjät ovat saaneet plussaa 200 markkaa, eläkeläiset ovat menettäneet 1 600 markkaa. Siis alle 81 000 markan vuositasossa eläkeläisiltä on viety 1 600 markkaa, maanviljelijöiltä 900 markkaa. Se, ed. Kemppainen, teidän laskelmistanne.

Ministeri Viinanen, on sanonut, että turha täällä on louskuttaa. Minä nimittäin pyysin puheenvuoroni tämän johdosta. Jos ministerin mielestä tämä on louskuttamista, olkoon sitten niin. Jos pienituloisten ihmisten etuja yrittää täällä puolustaa, ministeri voi käyttää aivan mitä sanontaa hän haluaa.

Sanoitte, että koko Suomen kansantalous vaarantuu, korot nousevat ja ulkomainen luottamus heikentyy. Ei heikennyt kansaneläkeläisten 300 miljoonan markan takia. Kansallisen tukipaketin, lähes 5 miljardin markan ja päättämättömän hallituksen toimien johdosta voi koko kansantalous vaarantua mutta ei kansaneläkeläisten 300 miljoonan markan vuoksi. Rehellisyyden nimissä, ministeri Viinanen, pysytelkää tekin sentään tosiasioissa.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! En saanut äsken virallista vastausta, myittekö te, mm. sosialidemokraatit ja vasemmistoliitto, vuonna 92 kesäkuun 15 päivänä köyhän asian eduskunnassa. Sen sijaan, kun kuului epämääräisiä huutoja, minä kävin informatiomatkalla vasemmistoliiton puolella. Ainoastaan se korjaus tuli, että siellä myönnettiin, että näin valitet-

tavasti on tapahtunut, mutta siellä oli 18, jotka olivat silloin köyhän puolella, minä puhuin vain kahdeksasta, muun muassa ed. Raila Aho ja taisi olla ed. Laaksonenkin. Mutta ed. Stenius-Kaukonen ei ole maininnut mitään silloin. Hän on aina selittänyt asiaa sillä, että emme me olisi voineet estää sosialidemokraatteja hyväksyttämästä, joten me olimme mukana. Eihän politiikassa sillä tavalla tehdä. Jos ei hyväksy jotakin asiaa, esimerkiksi köyhän sortamista, siitä huolimatta äänestetään vastaan. Olisitte nyt vastanneet.

Jos nyt olisi lepäämäänjättämissäännois voimassa, ongelmaa ei olisi. Oppositio pystyisi äänestämään lain yli valtiopäivien ja sillä siisti. Myöntäkää kerrankin, että se oli silloin aikoinaan virhe. Ed. Stenius-Kaukonenkaan ei pysty vastaamaan tähän asiaan mitään eikä haluakaan vastata, koska on turha vastata. Tämä on kylmä totuus. Nyt nautitaan niistä hedelmistä.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Aittoniemi kerran kysyy, vastataan. Minä ainakin olen edelleenkin enemmistöparlamentarismin kannalla. Mielestäni se on demokratiaa, että enemmistö päättää. Mutta vähemmistöllä on oikeus arvostella silloin, kun enemmistö tekee suoria tyhmyyksiä.

Toisaalta, arvoisa puhemies, ed. Aittoniemi voi nähdä, että vaalien jälkeen meillä on myös enemmistö, joka pystyy aikaisempaa huomattavasti lyhyemmässä ajassa korjaamaan sen, mikä silloisen tilanteen mukaan on mahdollista. Mitä ed. Aittoniemen omaan käyttäytymiseen tulee, voi olla, että häneltäkin menevät hieman laskut sekaisin, kun ei aina muista, missä puolueessa on mukana ja onko hallituksessa vai oppositiossa, mutta hyvä yritys kuitenkin tällekin päivälle.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Pyysin ed. Halosen puheenvuoroon vastauspuheenvuoron, mutta tämä tulee nyt puheenvuorona. Ed. Halonen sanoi, että oppositio on jatkuvasti tarjonnut hallitukselle yhteistyön kättä. Mielestäni se on ollut päinvastoin, kun olen kolme vuotta seurannut. Te olette pureet sitä kättä, jota on tarjottu. Vuonna 91 kaatui röminällä Esko Ahon yhteiskuntasopimus. Tarjottiin maataloustukipaketista EU-neuvotteluja, ”heil Hitler” — Lipponen nousi ylös salista ja sanoi, että ei käy, me emme teidän kanssanne neuvottele. Siinä on yhteistyön kättä. Minä en tiedä, missä talossa olen ollut, mutta tässä talossa ei ainakaan yhteistyön kättä ole tarjottu.

Minä toivon todella, että te joutuisitte mahdollisimman pian hallitusvastuuseen, niin katsottaisiin, mitkä ovat teidän säästöreseptimme. Itse asiassa alkaa kaduttaa, että hallitus ei kaatunut. Te joutuisitte nyt vastuuseen, ja EU kaatuisi samalla tavalla. Minä alan epäillä, että koko EU on sosialidemokraattien juoni.

Ed. Mäkelä: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi ed. Tuulikki Ukkolalle sanon, että jos hän suree sitä, että hallitus ei ole kaatunut, hänellä on ollut lukemattomia tilaisuuksia siihen mutta valitettavasti hyvin harvoin hän on ollut kaatamassa hallitusta vaan on tukenut hallitusta. Näin minä muistan. Tilaisuuksia on ollut.

Haluaisin sanoa, että nyt käsiteltävä hallituksen esitys on yhtä järjetön kuin kaikki muutkin hallituksen esitykset, joilla tavallista ja köyhää kansaa kuritetaan ja elämää kurjistetaan. Haluaisin sanoa hallituspuolueiden edustajille, jotka hakivat esimerkkejä itärajan takaa kerjuulla olevista eläkeläisistä, että ne ovat aika kaukaa haettuja. Eläkeläisiä on kerjuulla meidän omassa kotimaassammekin ja leipäjonoissa. Mitä enemmän tämän suuntaista politiikkaa tehdään, sitä enemmän on kaduilla niin lapsia kuin eläkeläisiäkin. Olen itse ollut katsomassa Pelastusarmeijan soppajonossa, minkälainen väki sieltä hakee leipää. Sieltä hakevat myös eläkeläiset, tavalliset työtä tehneet isänmaata rakentaneet eläkeläiset. Eivät ne ole enää mitään juoppoja tai yhteiskunnan hylkiöitä, jotka siellä jonottavat leipää. Ne ovat tämän hallituksen aikaansaamia kurjia ihmisiä.

Haluaisin sanoa ed. Kemppaiselle, joka puhui eläkeläisistä, kuinka vähän eläkeläiset ovat velkaantuneet, että he ovat vähiten velkaantuneita. Miten eläkeläinen voi velkaantua, jos on parin tonnin eläke? Ei mistään saa velkaa. Ei pysty velkaantumaan. Mutta tämän hallituksen aikana kaikki on mahdollista, ja koko Suomen kansa velkaantuu.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Kaikki ratkaisut, joita tehdään, ovat valintoja. Ministeri Viinaselta on varmaan jäänyt huomaamatta, että hän on tehnyt viime päivien aikana sellaisia valintoja, joissa hän on lisännyt valtion menoja ja toisaalta vähentänyt valtion tuloja. Viime päivinä on hyväksytty iso joukko lakeja, joissa lannoiteveron tuotto on vähentynyt budjetista, joissa maanviljelijöiden vientikustannusmaksuja on alennettu. Sikatuottajat ovat olleet valtiovarainministerin aivan erityisessä suosios-

sa. Kaiken kaikkiaan on laskettu, että tällä tavalla on lisätty valtion menoja noin miljardin markan edestä. Pelkästään lannoiteveron osavuotisella poistolla on vähennetty valtion tuloja yli 200 miljoonaa markkaa. Jos joka toinenkin näistä nyt maataloudelle tulleista EU-sopeutukseen tähtäävistä laeista olisi jätetty hyväksymättä, olisi jo moneen kertaan kuitattu tämä nyt tälläkin hetkellä kansaneläkeläisiltä tarvittava uhraus, jota ministeri Viinaseen talouspolitiikan imago näyttää markkinoilla kaipaavan.

Valtiovarainministeri Viinase: Rouva puhemies! Jotta nyt vähänkin totuudessa pysyisi ed. Hämäläinenkin, niin hänen pitäisi tietää se, että kun markkinoimismaksu ja lannoitevero poistettiin, lakeja, jotka on ymmärtääkseni teidän hallitusvastuunne aikana rakennettu, markkoja on muutettu taikka pennejä, tässä yhteydessä poikkeuksellisesti alennettiin myös viljan hintaa (Ed. Rajamäki: 20 penniä!) maataloustuloneuvotteluissa. Sitä vartenhan tämä asia tapahtui.

Tässä alkaa vähän tulla mieleen Englannin parlamentti. Mutta siellä on se ero Suomeen, että siellä huudetaan koko ajan, täällä huudetaan keväisin ja joulujen alla. Jokainen tietää teistä, että rahat tästä maasta ovat loppuneet ja että meidän täytyy näitä säästötoimia tehdä ja jatkaa. Tämä on vasta ensimmäinen pikku ripsaus siitä, mitä tuleman pitää. Käyhän tämän hyvästä verryttelystä.

Arvoisa puhemies! Nyt on verryteltä tarpeeksi, ruvetaan äänestämään.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinase muistutaisiin, että kun täällä moneen kertaan on todettu, että nämä äsken kuvatut kustannusten siirrot on tehty tuottajien kustannuksella, niin täytyy muistuttaa ministeri Viinasta — hän on ilmeisesti unohtanut sen — että ennen kuin tähän kustannusten siirtoon ryhdyttiin, maanviljelijöiden tukimomentille siirrettiin vastaavat summat. Ensinnostettiin maanviljelijöiden tukea, yrittäjien tukea ja sen jälkeen laskettiin heidän kustannuksiinsa ja sanottiin, että se tapahtuu viljelijöiden omalla kustannuksella. (Ed. Backman: Ja valtion velkaa lisättiin!) — Ja valtion velkaa lisättiin koko ajan.

Jos minunkin veroni maksettaisiin siten, että se ensin minulle hyvitetäisiin jollakin tukimomentilla, ministeri Viinase, olen heti valmis ottamaan käyttöön tämän järjestelmän. Mutta

kohtuullista olisi tietysti, että se olisi kaikkien kansalaisten käytössä.

Ed. Teniä: Rouva puhemies! Eihän tälle Viinasele voi viimeistä puheenvuoroa kyllä antaa eikä viimeistä sanaa millään. Hän ilmoitti, että myös pelkkää kansaneläkettä saavien osalta tämä kaikki on ollut tähän saakka vain verrytelyä. Saattaa olla, että kokoomus ajattelee näin, mutta yhtyykö keskustapuolue tähän? Kansaneläkeläiset ovat joutuneet koventuneen verotuksen kohteeksi. Sairauskulut ovat kasvaneet heidän osaltaan jne. Tässä on nyt mielenkiintoista kuulla keskustapuolueen vastaus ministeri Viinasele. Tämäkö on vasta verrytelyä? Jos tämä on sitä, niin kyllä eläkeläisten osalta edessä on jotakin aivan kauheata.

Valtiovarainministeri Viinase: Rouva puhemies! En minä niin sanonut, vaan tarkoitin sitä, että tämä on yksisiitää säästötoimien rypästä, joita tullaan syksyllä tänne tuomaan. Tämä on ensimmäinen vaihe. Ei eläkkeisiin tämän jälkeen ole tarkoitus puuttua edellyttäen, että meillä on rahaa maksaa eläkkeitä ensi syksynä. Tällä menolla, mitä tässä talossa tällä hetkellä harrastetaan, ja näillä puheilla alan pikku hiljaa epäillä.

Ed. Kempainen: Arvoisa puhemies! On syytä korostaa, että tässä on kysymys eläkkeiden nostosta ja kansaneläkkeistä tässä nostetaan niin kuin koko tällä hallituskaudella on tehty. Minulla on tässä virallinen tilasto, joka osoittaa ... (Ed. Kasurinen: Kelan!) — Ei ole kuin Eläketurvakeskuksen, jossa teillä on johtajat, ja josta tämä on tuotu. Jos ei mene perille, niin täytyy sanoa sitten kovemmin. Pakko yrittää heillekin sen jälkeen. — Mutta jos julkisen keskustelun taso menee tällaiseksi, että mikään tosiasiakaan ei ylitä uutiskynnystä, niin emme kai me ole siitä vastuussa. Mutta tämän hallituksen aikana, minä toistan vielä, pienituloisilta eläkeläisiltä on otettu vähemmän kuin palkansaajilta.

Ed. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Kempainen nyt yrittää tarkoituksella hämätä. Mutta minä vastaan kuitenkin ministeri Viinasele.

Kun me olemme täältä nimenomaan kysyneet, että miksi ihmeessä nämä lait pitää hyväksyä täällä ennen kesää, te uhkailette ja kerrotte, että lisää on tulossa syksyllä. Nyt haluttiin nimenomaan nämä lait pois, jotta eläkeläiset eivät ke-

sän ja juhannuksen kynnyksellä huomaisi, mitä on tapahtumassa. Sitten on tulossa lisää kauheuksia syksyllä. Miksi hallitus ilman, että on tietoa täsmällisesti vielä ensi vuoden budjetista, haluaa hyväksyttää nämä leikkaukset? Siitä syystä juuri, että voi tuoda taas lisää leikkauksia samoilta pienituloisilta eläkeläisiltä ja pienituloisilta ihmisiltä. Kohtuullista olisi ollut sentään ja häveliästä edes se, että nämä lait olisivat odottaneet muuta budjettia ja ne olisi tuotu vasta silloin, kun muu talousarvio on meillä tiedossa.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Kyllä te, ministeri Viinanen, sanoitte sillä tavalla äsken, että nämä lait ovat vasta verryttelyä sille, mitä on tulossa. Kyllä te sillä tavalla sanoitte. Siis eläkeläisille suuntasitte nämä sanat ja sanoitte, että tämä on verryttelyä. Ei teidän kannata sitä vetää nyt takaisin, mitä tuli sanottua.

Jos muistelemme, mitä on tapahtunut aikaisemmin, teidän puolueenne puheenjohtaja, ministeri Salolainen sanoi aikanaan, että lama on yhdentymisen esileikkiä. Te sanoitte nyt, että tämä, mitä nyt ollaan tekemässä, on verryttelyä sille, mitä te teette syksyllä. Kyllä me panimme, ministeri Viinanen, tämän muistiin ja pyrimme mahdollisuuksien mukaan levittämään sitä teidän sanomananne, koska te sanoitte sillä tavalla. Ei pidä verrytellä tällaisilla asioilla, jos aikoo tosissaan olla sen ihmisryhmän puolella, joka on monesti hyvin pienituloista ja tehnyt paljon tämän maan rakentamiseksi ja jota ennen oli myös teidän äänestäjäkunnassanne aika paljon, ennen kuin te aloititte tämän verryttelyn.

Valtiovarainministeri Viinanen: Rouva puhemies! Kun budjettikehykset ylitetään jonkin verran yli toistakymmentä miljardia markkaa, katsottiin tarkoituksenmukaiseksi hoitaa alta pois edes nämä indeksilait, joilla tosiasiassa kuitenkin nostetaan eläke-etuuksia. Niitä ei supisteta vaan nimenomaan nostetaan. On minusta paljon parempi, että tällä tavalla edes eläkeläisten etuudet pystytään tässä suhteessa lukitsemaan ja varmistamaan. Syksyllä voi tilanne olla paljon epävarmempi, ettei tätäkään lisäystä pystyittäisi antamaan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Kempainen hokee hokemistaan tilastolukuja. Hän ei ollenkaan ymmärrä, mitä ne käytännössä tarkoittavat. Täällä on yritetty tuoda esille, että tässä maassa on 1 100 000 omaeläkkeen saajaa, sen lisäksi melkein 100 000 perhe-

eläkkeen saajan, mutta puhutaan nyt omaeläkkeen saajista.

Huhtikuussa 1994 pelkän kansaneläkkeen saajia oli 143 000. Heiltä ei ole leikattu varsinaisesti eläkkeen määrää, mutta kun me puhumme lisäosan saajista, joiden työeläke on alle 4 200 yksinäisillä ja alle 3 600 eläkeläispuolisoilla, heitä on 535 000 ja heiltä on leikattu, koska heidän indeksikorotuksensa on leikattu ja sen lisäksi heiltä on myös kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen korotuksella leikattu nettotuloa. Ei se riitä, ed. Kempainen, että te puolustatte 143 000:ta eläkkeensaajaa. Se on tietysti ryhmä, jota täytyy puolustaa ja juuri heille pitäisi nämä korotukset ensisijaisesti antaa, mutta kaikilta niiltä, joiden bruttoeläke on alle 4 000 markkaa ja joiden käteen jää 3 300—3 500 markkaa, joita on 600 000, ei markkaakaan saa viedä, vaan heille on annettava täysimääräiset korotukset.

Ed. Kempainen tietää varsin hyvin, että nämä ovat se joukko, joka sairastaa eniten, ja sairauskulut ovat nousseet enemmän kuin mitkään muut kulut tässä maassa parin viime vuoden aikana.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotuksen 1 § poistetaan.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukonen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 49. (Ään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

2 §

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että myös 2 § poistetaan, koska siinä on rintasotilaseläkkeet, rintamalisät, asu- mistuet, vammaistuet ja eläkeläisten hoitotuet.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 48. (Ään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3 §

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kolmas kerta toden sanoo. Ehdotan, että 3 § poistetaan.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 48. (Ään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 107

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitoksen mietintö n:o 16

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitoksen mietintö n:o 16. Ensinnäkin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Tämän päivän aikana monet edustajat ovat olleet erittäin huolestuneita ns. eläkepommista, erityisesti hallituspuolueiden edustajat.

Tällä esityksellä, jonka aion tehdä lakiesityksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä, voimme osaltamme pienentää eläkepommia tai olla sitä purkamassa. Tulen ehdottamaan, että työterveyshuollon korvausprosentti, jonka työnantajat saavat, nostettaisiin takaisin 50 prosentista 55 prosenttiin.

Kiinnittäisin edustajien huomiota siihen, että kustannusten nousun myötä työterveyshuollon korvausten laskentaperusteet ovat heikentyneet ja tältäkin osalta ehdotus on paikallaan. Esityksen myötä työnantajilla on entistä paremmat mahdollisuudet toteuttaa lakisääteistä työterveyshuoltoa niin, että työntekijöiden työkuunto pysyy yllä ja eläkkeellejäämisikä ei pääse laskemaan, vaan pikemminkin nousee. Tämähän on ollut esimerkiksi kuntoutuslainsäädännön tavoitteena ja myös ennaltaehkäisevän terveydenhuollon tavoitteena.

Ed. M u t t i l a i n e n : Arvoisa puhemies! Suomessa arvostetaan yleisesti työterveyshuoltoa. Sitä pidetään tärkeänä työntekijöiden terveyden kannalta ja myös työnantajat pitävät sitä tärkeänä henkilöstön työkyvyn ylläpitäjänä. Henkilöstön työkyvyn ylläpitäminen on tärkeää monesta syystä: sairauksien ehkäisemisen vuoksi, mutta myös ennen kaikkea eläköitymisen vuoksi, ja tällä todellakin ennen aikaista eläköitymistä voidaan torjua ennalta.

On tärkeää, että myös työnantajat ovat motivoituneita työterveyshuoltoon. Sen vuoksi tässä yhteydessä on nyt erittäin sopivaa muuttaa korvausprosentti 50:n asemasta 55:ksi, joka se on ollutkin ennen näitä säästötoimia.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Olen myös sitä mieltä, että korvausprosentti pitäisi olla se 55, mikä oli ennen tätä hallituksen tekemää alenamista vuosi sitten. Ed. Muttilaisen ja ed. U. Anttilan perustelut ovat sellaiset, joihin voi hyvin yhtyä. Työkykyä ylläpitävä toiminta on tärkeää ja sitä pitää monipuolisesti toteuttaa työterveyshuollossa.

Meille on jo säästöjä tullut siitä, että työttömyys on laskenut työterveyshuollossa käyvien määrää niin, että voimme hyväksyä tässä lamasakin sen, että korvausprosentti on 55 ilman, että valtiontalous siitä kärsisi. Tästä syystä mielestäni työntekijöiden terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy sekä sairauksien mahdollisimman varhainen toteaminen ja hoito ovat siinä määrin tärkeitä asioita, että ei pidä niitä väheksyä ja yrittää sieltä säästää. Se kostaustuu toisella tavalla ja tulee vielä kalliimmaksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

28 b ja 29 § hyväksytään keskustelutta.

29 a §

Keskustelu:

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Vastalauseen mukaisesti ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin sellaisena, että korvausprosentti on 55 nykyisen 50:n asemasta.

Ed. M u t t i l a i n e n : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. U. Anttilan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. U. Anttila ed. Muttilaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. U. Anttilan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 52. (Ään. 30)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

30 c §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 69
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 8, 10 ja 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 20.53.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
